

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจำนวนบุตร เกิดรอด ได้ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร กลุ่มผู้ไม่ประกอบอาชีพเกษตรกร และกลุ่มรวมทั้งผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรและผู้ไม่ประกอบอาชีพเกษตรกร เพราะในการวิจัยครั้งนี้ คาดว่ากลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่แตกต่างกันดังกล่าว น่าจะมีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจำนวนบุตร เกิดรอดที่แตกต่างกัน

เมื่อนำค่าประมาณที่ได้จากวิธีการวิเคราะห์เส้นทาง และการวิเคราะห์ความถดถอยของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรกับกลุ่มผู้ไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรตามลำดับ มาทดสอบความแตกต่างปรากฏว่า ค่าประมาณที่ได้จากกลุ่มทั้งสองนี้ไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปการวิเคราะห์โดยใช้กลุ่มรวมทั้งผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรและผู้ไม่ประกอบอาชีพเกษตรกร

4.1 จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุตรเกิดรอด โดยการทดสอบไคสแควร์ และหาลำดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุตรเกิดรอด โดยใช้ตัวสถิติคราเมอร์วี พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อจำนวนบุตรเกิดรอดเมื่อเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อยดังนี้คือ จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ ระยะเวลาสมรสของภรรยา อายุของภรรยา จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม การคุมกำเนิด จำนวนบุตรในอดีต การศึกษาของภรรยา การศึกษาของสามี อาชีพหลักของสามี รายได้ต่อปีของครอบครัว อายุแรกสมรสของภรรยา และที่ดินที่ใช้ประกอบอาชีพของครอบครัว โดยที่จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์ต่อจำนวนบุตรเกิดรอดมากที่สุด

4.2 จากการศึกษาวิเคราะห์ Principal Component โดยใช้ตัวแปรขึ้นพื้นฐานที่ได้จาก 4.1 ได้ตัวแปรที่มีผลต่อจำนวนบุตรเกิดรอดเรียงตามลำดับดังนี้คือ ระยะเวลาสมรสของภรรยา มีค่าน้ำหนัก 0.9048 รองลงมาคือ อายุของภรรยา มีค่าน้ำหนัก 0.8545 จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ มีค่าน้ำหนัก 0.8509 และจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม มีค่าน้ำหนัก -0.66658 เมื่อพิจารณาตัวแปรดังกล่าวพบว่า สตรีที่มีระยะเวลาสมรสนานกว่าอาจมีผลทำให้จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์มากกว่าสตรีที่มีระยะเวลาสมรสสั้นกว่า ทั้งนี้เพราะระยะเวลาสมรสและจำนวน

ครั้งในการตั้งครุภัณฑ์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ระยะเวลาลุ่มรล่ จำนวนครั้งในการตั้ง-
ครุภัณฑ์ และอายุของภรรยาที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม นั่นคือ
สตรีที่มีระยะเวลาลุ่มรล่สั้นกว่ามีจำนวนบุตร เกิดรอดน้อยมีความต้องการที่จะมีบุตรเพิ่มขึ้นมาก-
กว่าสตรีที่มีบุตรเกิดรอดมากกว่า และเป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่มเป็นตัวแปร
ที่มีความสำคัญ มีน้ำหนัก -0.66588 ในขณะที่การคุมกำเนิดมีค่าน้ำหนักเพียง 0.30827 ซึ่ง
อาจกล่าวได้ว่า สตรีที่มีความต้องการบุตรเพิ่มจะมีการคุมกำเนิดน้อยหรือไม่คุมกำเนิดเลย

4.3 ในการวิเคราะห์ความถดถอยเพื่อที่จะคัดเลือกตัวแปรสำคัญ ซึ่งมีผลกระทบ
ต่อจำนวนบุตรเกิดรอด โดยใช้ Stepwise Regression สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มี
ผลต่อจำนวนบุตรเกิดรอดมี 5 ปัจจัยด้วยกันคือ จำนวนครั้งในการตั้งครุภัณฑ์ จำนวนบุตรที่ต้อง-
การเพิ่ม การคุมกำเนิด จำนวนบุตรในอุดมคติ และระยะเวลาลุ่มรล่ของภรรยา โดยมีคะแนน
มาตรฐานของค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย 0.81685 , -0.06112 , 0.03353 , 0.03257
และ 0.11204 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 0.899 ซึ่งหมายความว่า
ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวสามารถอธิบายจำนวนบุตรเกิดรอดได้ร้อยละ 89.9 โดยที่จำนวนครั้ง
ในการตั้งครุภัณฑ์มีผลกระทบต่อจำนวนบุตรเกิดรอดมากที่สุด และมีผลกระทบในทิศทางเดียวกัน
กล่าวคือ สตรีที่มีจำนวนครั้งในการตั้งครุภัณฑ์มากจำนวนบุตรเกิดรอดก็จะมากตามไปด้วย และ
ถ้าจำนวนครั้งในการตั้งครุภัณฑ์น้อยก็จะมีจำนวนบุตรเกิดรอดน้อย

ระยะเวลาลุ่มรล่ มีผลกระทบต่อจำนวนบุตรเกิดรอดตรงลงมาและมีผลกระทบ
ในทิศทางเดียวกันกับจำนวนบุตรเกิดรอด กล่าวคือสตรีที่ลุ่มรล่เป็นระยะเวลานานกว่าจะมีแนว-
โน้มที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดมากกว่าสตรีที่ลุ่มรล่เป็นระยะเวลาที่สั้นกว่า

จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่มมีผลกระทบต่อจำนวนบุตรเกิดรอดและมีผลกระทบใน
ทิศทางตรงข้ามกล่าวคือ ถ้ามีจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่มมากจำนวนบุตรเกิดรอดน้อย แต่ถ้า
จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่มน้อยก็มีแนวโน้มที่แสดงว่าจำนวนบุตรที่เกิดรอดจะมากขึ้น

จำนวนบุตรในอุดมคติมีผลต่อจำนวนบุตรเกิดรอดตรงลงมาจากจำนวนบุตรที่
ต้องการเพิ่ม และมีผลกระทบในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือถ้าจำนวนบุตรในอุดมคติมากก็จะมี
แนวโน้มที่จะมีบุตรเกิดรอดมาก แต่ถ้ามีจำนวนบุตรในอุดมคติน้อยก็จะมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนบุตร
เกิดรอดน้อย

การคุมกำเนิด มีผลกระทบต่อจำนวนบุตรเกิดรอดน้อยที่สุด และมีผลกระทบในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือถ้ามีการใช้การคุมกำเนิดมากจะมีแนวโน้มที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดตามที่ต้องการ หรือเพื่อเว้นระยะการมีบุตรให้นานออกไป แต่ถ้ามีการคุมกำเนิดน้อยหรือไม่มีการคุมกำเนิดเลยจะมีแนวโน้มที่ต้องการบุตรเพิ่มขึ้นในกรณีที่สตรีมีอายุไม่มากนัก แต่การคุมกำเนิดจะลดลงเมื่อสตรีมีอายุมากขึ้น อาจเป็นเพราะว่าสตรีที่มีอายุมากขึ้นคิดว่าตนเองอายุมากแล้วโอกาสที่จะมีบุตรน้อยลง สิ่งไม่จำเป็นที่จะต้องคุมกำเนิดและสตรีที่อายุมากโดยเฉพาะสตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำการยอมรับความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการคุมกำเนิดอาจจะน้อยกว่าสตรีที่อายุยังน้อย

จากวิธีการข้างต้นที่กล่าวมาแล้วนี้ จะสามารถทราบถึงผลกระทบทางตรงที่มีต่อจำนวนบุตรเกิดรอดแต่การศึกษาเพียงเฉพาะผลกระทบทางตรงนี้ อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้จำนวนประชากรลดลงตามเป้าหมายในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 ที่ตั้งเป้าหมายให้มีอัตราการเพิ่มของประชากรลดลงให้เหลือร้อยละ 1.5 เมื่อสิ้นปี 2529 ได้ สิ่งจำเป็นที่ต้องศึกษาว่าผลกระทบทางอ้อมที่จะมีผลต่อจำนวนบุตรเกิดรอดมีปัจจัยใดบ้าง

4.4 การวิเคราะห์เส้นทาง ผลกระทบทางตรงที่ได้มี 5 ปัจจัยด้วยกันคือ จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม การคุมกำเนิด จำนวนบุตรในอุดมคติ และระยะเวลาสมรสของภรรยา ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรที่วิเคราะห์ได้จากการวิเคราะห์ความถดถอยสำหรับตัวแปรที่มีผลกระทบทางอ้อมไปยังจำนวนบุตรเกิดรอดซึ่งได้จากการวิเคราะห์เส้นทางมีดังนี้คือ การศึกษาของภรรยา อายุแรกสมรสของภรรยา และการศึกษาของสามี

การศึกษาของภรรยา สตรีที่มีการศึกษาสูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนบุตรในอุดมคติลดลง เพราะการศึกษาของภรรยามีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับจำนวนบุตรในอุดมคติและส่งผลไปยังจำนวนบุตรเกิดรอดทางอ้อม ในสามลักษณะคือ ลักษณะที่หนึ่งการศึกษาของภรรยาส่งผลผ่านจำนวนบุตรในอุดมคติไปยังจำนวนบุตรเกิดรอด ลักษณะที่สองการศึกษาของภรรยาส่งผลผ่านจำนวนบุตรในอุดมคติไปยังจำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ ไปยังจำนวนบุตรเกิดรอด ลักษณะที่สาม การศึกษาของภรรยาส่งผลผ่านอายุแรกสมรสไปยังจำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ ไปยังจำนวนบุตรเกิดรอด ซึ่งรวมแล้วมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.012 ซึ่ง -

อาจกล่าวได้ว่าสตรีที่มีการศึกษาสูงขึ้นส่งผลให้มีจำนวนบุตรเกิดรอดน้อยลง หรืออาจกล่าวได้ว่าถ้ามีการส่งเสริมให้สตรีมีการศึกษาสูงขึ้น เช่นในบราซิลแล้วก็จะส่งผลทำให้สตรีมีอายุแรกคลอดมากกว่าเดิม และเห็นความสำคัญของการมีบุตรและคุณภาพของบุตรมากกว่าการมีบุตรเพิ่มช่วยแรงงานเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลให้จำนวนบุตรในอุดมคติลดลง

อายุแรกคลอด สตรีที่คลอดเมื่อมีอายุมากจะมีแนวโน้มที่ทำให้จำนวนครั้งในการตั้งครรภ์น้อยลง เพราะอายุแรกคลอดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ และส่งผลไปยังจำนวนบุตรเกิดรอดทางอ้อมคือ อายุแรกคลอดส่งผลผ่านจำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ไปยังจำนวนบุตรเกิดรอด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.060 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสตรีที่คลอดอายุมากจะมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนบุตรเกิดรอดน้อยลง

การศึกษาของสามี สามีได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะมีแนวโน้มที่ทำให้จำนวนบุตรในอุดมคติลดลง เพราะการศึกษาของสามีมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับจำนวนบุตรในอุดมคติ และส่งผลไปยังจำนวนบุตรเกิดรอดทางอ้อมใน 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่หนึ่ง การศึกษาของสามีส่งผลผ่านจำนวนบุตรในอุดมคติไปยังจำนวนบุตรเกิดรอด และลักษณะที่สองคือ การศึกษาของสามีส่งผลผ่านจำนวนบุตรในอุดมคติไปยังจำนวนครั้งในการตั้งครรภ์ไปยังจำนวนบุตรเกิดรอด ซึ่งรวมแล้วมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.011 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สามีที่มีการศึกษาสูงขึ้นส่งผลให้มีจำนวนบุตรเกิดรอดน้อยลง

4.5 ลากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างยกกำลังสองระหว่างค่าประมาณกับค่าจริงของจำนวนบุตรเกิดรอด พบว่าการวิเคราะห์ความถดถอยให้ค่าเฉลี่ยของความแตกต่างยกกำลังสองระหว่างค่าจริงกับค่าประมาณน้อยกว่าการวิเคราะห์เส้นทาง ดังนั้นการวิเคราะห์ความถดถอยจึงมีความเหมาะสมกับรูปแบบที่สร้างไว้ในกรณีอธิบายหรือพยากรณ์ สำหรับการศึกษามลกระทบทางตรงต่อจำนวนบุตรเกิดรอดได้ดีกว่าการวิเคราะห์เส้นทาง แต่อย่างไรก็ตามวิธีการวิเคราะห์เส้นทางสามารถศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบท่างอ้อมต่อจำนวนบุตรเกิดรอด ซึ่งสามารถอธิบายลักษณะของผลกระทบท่อจำนวนบุตรเกิดรอดโดยที่การวิเคราะห์ความถดถอยไม่สามารถทำได้

เพื่อให้การดำเนินนโยบายเกี่ยวกับจำนวนบุตร เกิดรอดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถลดอัตราการเพิ่มของประชากรให้เหลือร้อยละ 1.5 ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ต้องการของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร เน้นการโฆษณาในกลุ่มสตรีที่มีอายุน้อย และสามีและภรรยาที่มีระดับการศึกษาต่ำ โดยการให้ความรู้ด้านประชากรศาสตร์และการวางแผนครอบครัว และเน้นการศึกษาในโรงเรียนโดยเฉพาะหลักสูตรภาคบังคับ 6 ปี ควรให้มีการสอนและอบรม การวางแผนครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย